

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Масленніков Олексій Євгенович

Студент спеціальності «Менеджмент»

Бялік Влада Юріївна

Студентка спеціальності «Право»

Науковий керівник: Шмагіна В.В., к.е.н., доцент кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Сучасні умови функціонування макроекономічного середовища вимагають визначення та оцінки рівня економічної безпеки, яка впливає на розвиток соціально-економічних процесів в державі. Побудова надійної системи національної економічної безпеки є запорукою стійкого зростання країни, з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів. Процес забезпечення національної економічної безпеки – одна з найважливіших функцій держави.

Дослідженню питань економічної безпеки присвячені роботи провідних вчених, а саме: Аніщенко І.В., Баженова О.В., Васильців Т.Г., Лекарь С.І., Никитенко П.Г., Булавко В.Г., Корчевська Л.

Деякі проблеми розглядають О.Л. Абалкін, В. Бурцева, Я. Базилук, А. Бесчастний, З. Варналій, О. Власюк, В. Горбуліна, М. Гальчинський, В. Геєць, А. Гуменюк, М. Денисенко, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, Дж. Кенан, І. Мігус, А. Мокія, Х. Моргентау, В. Мутріян, С. Окіта, В. Тритяк, М. Флейчук, В. Шевчук та ін. Але при цьому багато питань у цій сфері залишаються ще дискусійними та потребують подальшого дослідження.

Поняття «національна економічна безпека» базується на синтезу економічного, соціального та політичного сегментів, які потребують визначення та постійного контролю.

На думку деяких авторів, національна економічна безпека трактується представляє собою якісну характеристику економічної системи, що визначає її здатність підтримувати нормальні умови життєдіяльності населення, стійке забезпечення ресурсами розвитку народного господарства, а також послідовну реалізацію національно-державних інтересів [1].

Аналіз сучасних тенденцій визначає, що існують наступні підходи до національної економічної безпеки, а саме:

- оцінка за допомогою стану економіки, інституцій, зовнішньоекономічних та внутрішніх зв'язків;
- визначення через спектр сукупних умов і факторів;
- оцінка за допомогою стійкості соціально-економічних систем.

Підкреслимо, що національна економічна безпека представляє собою стан економіки країни, що характеризується певними структурними параметрами для забезпечення існуючого статусу держави, його незалежного від зовнішнього тиску політичного і соціально-економічного розвитку, а також здатне підтримувати рівень легальних доходів, забезпечуючи абсолютній більшості населення добробут, який відповідний стандартам цивілізованих країн.

Крім того, національна економічна безпека - це стан національного господарства, що забезпечує здійснення економічного суверенітету, збільшення економічної сили і збільшення якості життя в умовах вимог, які накладаються участю в системі міжнародних економічних зв'язків. З іншого боку, економічна безпека - це стан економіки і продуктивних сил суспільства з точки зору можливостей самостійного забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку країни, підтримки необхідного рівня національної безпеки держави, а також належного рівня конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації.

Визначимо певні ознаки стану національної економічної безпеки:

- стан економіки, який забезпечує достатній рівень соціального, політичного та оборонного функціонування та прогресивного розвитку держави, невразливість і незалежність її економічних інтересів по відношенню до можливих зовнішніх та внутрішніх загроз;
- стан юридичних, економічних відносин, організаційних зв'язків, матеріальних і інтелектуальних ресурсів суб'єктів, при якому гарантується стабільність його функціонування, фінансово-комерційний успіх, прогресивний науково-технічний та інноваційний розвиток.

Деякі науковці під економічною безпекою держави розуміють загальнонаціональний комплекс заходів, який направлений на постійний та стабільний розвиток економіки держави та включає механізм протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам. Інші, що економічна безпека держави – це стан економічної системи, який дозволяє їй розвиватися динамічно, ефективно, вирішувати соціальні задачі і коли держава має можливість розробляти та впроваджувати незалежну соціально-економічну політику [2].

Якщо розглядати національну економічну безпеку як сукупність умов та факторів, які забезпечують певний необхідний рівень соціально-економічного розвитку країни, то необхідно враховувати якість чинників, які забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного оновлення і самовдосконалення. Своєчасність виявлення зовнішніх та внутрішніх факторів, які впливають на рівень економічної безпеки уможливорює уникнення негативних наслідків.

Сьогодні система економічної безпеки різних країн розвивається, перш за все, за допомогою дієвої системи нормативно-правового регулювання. При цьому слід визначити американський досвід, оскільки термін "економічна безпека" був введений 26-м президентом США Теодором Рузвельтом у 1904 році. Для подолання економічної кризи та відтворення ефективного виробництва, Т. Рузвельт на початку свого правління затвердив 15 законодавчих актів. Крім того, він відмовився від практики невтручання країни в ринкові відносини й запропонував системно об'єднати підприємницьку діяльність з державним регулюванням господарських процесів підприємств [3].

Підкреслимо, що можливо розглядати економічну безпеку в широкому та вузькому значенні, а саме:

- з точки зору загальнонаціональної демократичної програми сталого розвитку і вдосконалення національної економіки, де враховуються інтереси всіх верств суспільства;
- з точки зору формування сукупності методів і засобів протидії негативним проявам ринкових сил внаслідок неорганізованої участі в світових господарських процесах, лікування громадських хвороб, подолання труднощів розвитку, забезпечення поточних політичних завдань.

При цьому можливо враховувати стан особистої безпеки, який також впливає на загальну національну соціально-економічну безпеку. Підкреслимо, що економічна безпека особистості - це стан, при якому гарантовані умови захисту життєвих інтересів, забезпечується система соціального розвитку і соціальної захищеності особистості.

Таким чином, національна економічна безпека – це основа стійкого зростання держави, яка базується на певних взаємодіях, соціально-економічних, політичних процесах і залежить від побудови системних заходів запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам. На загальний рівень економічної безпеки по-різному впливають ринкові та інституційні чинники.

Література

1. Лекарь С. Правове регулювання економічної безпеки в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/12/36.pdf> (дата звернення: 12.05.2021).
2. Акімова Л.М. Механізми державного управління економічною безпекою України: аналіз чинників впливу, систематизованих за окремими сферами її розвитку. *Аспекти публічного правління*. 2018. Том 6. № 6-7. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/233892654.pdf> (дата звернення: 11.05.2021).
3. Денисенко М.П., Колісніченко П.Т. Зарубіжний досвід регулювання економічної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 6. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2017/5.pdf (дата звернення: 12.05.2021).